

«Το Ελληνικό Θαύμα στην Τασκένδη» μέσα από σπάνιες και ιστορικές φωτογραφίες

/ [Γενικά Θέματα](#) / [Ειδήσεις και Ανακοινώσεις](#) / [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Μια ιστορία ξεριζωμού, επιβίωσης και πολιτισμικής αντοχής ξεδιπλώνεται μέσα από την έκθεση φωτογραφίας «Το Ελληνικό Θαύμα στην Τασκένδη», που παρουσιάζουν ο Δήμος Καλαμαριάς και το Κέντρο Ελληνικού Πολιτισμού στο Ουζμπεκιστάν. Πρόκειται για ένα αφιέρωμα στον Ελληνισμό της Κεντρικής Ασίας, μια κοινότητα που γεννήθηκε μέσα από την πολιτική προσφυγιά, ρίζωσε σε ξένη γη και κατάφερε, παρά τις αντιξοότητες, να διατηρήσει ζωντανή την ελληνική μνήμη και ταυτότητα.

Η έκθεση φιλοξενείται στην αίθουσα τέχνης του Remezzo (Πλαστήρα 2, Αρετσού), στην Καλαμαριά, από 11 Ιανουαρίου έως 1 Φεβρουαρίου 2026, με ελεύθερη είσοδο, και πλαισιώνεται από έναν κύκλο εκδηλώσεων, που φωτίζουν κρίσιμες πτυχές της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας.

Εκατό φωτογραφίες – Εκατό στιγμές συλλογικής μνήμης

Μέσα από 100 σπάνιες ιστορικές φωτογραφίες από το αρχείο του Κέντρου Ελληνικού Πολιτισμού Τασκένδης, η έκθεση υπενθυμίζει πως ο Ελληνισμός, όπου κι αν βρέθηκε, κατάφερε να ριζώσει, να δημιουργήσει και να αφήσει το αποτύπωμά του στον χρόνο.

Η έκθεση διαρθρώνεται σε τρεις ενότητες:

– Η ζωή των πολιτικών προσφύγων στην Τασκένδη (1949-1970)

Στιγμιότυπα καθημερινότητας, εργασίας, εκπαίδευσης και κοινωνικής οργάνωσης των χιλιάδων Ελλήνων που εγκαταστάθηκαν στην ουζμπεκική πρωτεύουσα μετά τον Εμφύλιο Πόλεμο.

– Οι εκτοπισμοί των Ποντίων (1937-1949)

Ένα αφιέρωμα στους Έλληνες του Εύξεινου Πόντου που εκτοπίστηκαν από το σοβιετικό καθεστώς προς το Καζακστάν και την Κοκάνδη του Ουζμπεκιστάν.

– Το σύγχρονο Κέντρο Ελληνικού Πολιτισμού στην Τασκένδη

Η ιστορική διαδρομή και η σημερινή δυναμική παρουσία της ελληνικής κοινότητας στην Κεντρική Ασία.

Η ιστορική διαδρομή του Ελληνισμού της Τασκένδης

Τα εγκαίνια της έκθεσης έχουν προγραμματιστεί για μεθαύριο, Κυριακή 11 Ιανουαρίου, στις 18:00, παρουσία και του προέδρου του Κέντρου Ελληνικού Πολιτισμού στο Ουζμπεκιστάν Κώστα Πολίτη, ο οποίος, μιλώντας στο ΑΠΕ-ΜΠΕ αφηγείται στιγμές της ιστορικής διαδρομής του Ελληνισμού της Τασκένδης. «Στα τέλη Αυγούστου 1949, ο Δημοκρατικός Στρατός της Ελλάδας (ΔΣΕ) ηττήθηκε στη μάχη του Γράμμου, σηματοδοτώντας το τέλος του Ελληνικού Εμφυλίου Πολέμου (1946-1949)», λέει, επισημαίνοντας πως «οι μαχητές του ΔΣΕ και κάποιοι από τις οικογένειές τους υποχώρησαν προς την Αλβανία, όπου και συγκεντρώθηκαν».

Όπως εξηγεί, «από την Αλβανία μεταφέρθηκαν είτε στις Λαϊκές Δημοκρατίες της Ανατολικής Ευρώπης είτε στη Σοβιετική Ένωση». Οι πιο ευάλωτοι, τονίζει, «οι ηλικιωμένοι, οι ανάπηροι, οι τραυματίες και τα γυναικόπαιδα που χρειαζόνταν ειδική περίθαλψη σε σανατόρια, νοσοκομεία και κέντρα φροντίδας παιδιών, στάλθηκαν σε προορισμούς της Ανατολικής Ευρώπης».

«Όσοι παρέμειναν, νέοι μαχητές και νέες μαχήτριες, καθώς και το αξιωματικό

σώμα του Δημοκρατικού Στρατού, στάλθηκαν στη μακρινή Τασκένδη, την πρωτεύουσα του Σοβιετικού Ουζμπεκιστάν», συνεχίζει. «Θεωρήθηκαν οι πιο ικανοί να συνεχίσουν τον αγώνα εκτός συνόρων».

Ένα ταξίδι εξαντλητικό, μια νέα ζωή από το μηδέν

Ο Κώστας Πολίτης δεν παραλείπει να σταθεί στις συνθήκες της μεταφοράς: «Ήταν ένα δύσκολο ταξίδι με πλοίο και τρένο που διήρκεσε αρκετές εβδομάδες κάτω από απάνθρωπες συνθήκες».

«Εκτιμάται ότι πάνω από 100.000 Έλληνες πολίτες βρέθηκαν στην πολιτική προσφυγιά, με 12.000 να φτάνουν στην Τασκένδη μέχρι το τέλος του 1949», σημειώνει. «Μέσα σε αυτή την ομάδα εξόριστων υπήρχαν περίπου 16.500 μέλη του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας (ΚΚΕ), και οι μισοί από αυτούς κατέληξαν στην Τασκένδη», αναφέρει και προσθέτει:

«Το ΚΚΕ μπορεί να μετέφερε την έδρα του στο Βουκουρέστι, αλλά η πολιτική καρδιά και ψυχή του ΚΚΕ και του ΔΣΕ ήταν η Τασκένδη. Ό,τι συνέβαινε στην Τασκένδη είχε σημασία, καθώς είχε αντίκτυπο στις υπόλοιπες προσφυγικές κοινότητες».

Τα βίαια επεισόδια στην Τασκένδη το 1955, με νεκρούς και τραυματίες, ανάμεσα σε υποστηρικτές του Νίκου Ζαχαριάδη και εσωκομματικών αντιπάλων του, που συντάχθηκαν με τη γενικότερη επιχείρηση του Νικίτα Χρουτσώφ για αποσταλινοποίηση, δίχασαν τους εκεί Έλληνες πολιτικούς πρόσφυγες.

Οι ελληνικές «Πολιτείες» της Τασκένδης

«Οι Έλληνες αντάρτες εγκαταστάθηκαν γρήγορα σε στρατώνες που πριν στέγαζαν Ιάπωνες αιχμαλώτους πολέμου», αφηγείται ο κ. Πολίτης. «Σε περίπου δύο χρόνια, οι Έλληνες έχτισαν εκεί διώροφα σπίτια σε αυτό που έγινε γνωστό ως οι 14 “Πολιτείες” – 12 στην Τασκένδη και 2 στα περίχωρά της, στο Τσιρτσίκ».

«Στις περιοχές αυτές ζούσε σχεδόν αμιγής ελληνικός πληθυσμός», λέει, περιγράφοντας μια κοινωνία αυτάρκη:

«Κάθε Πολιτεία είχε το δικό της σχολείο για ελληνική και ρώσικη γλώσσα και το δικό της Πολιτιστικό Κέντρο. Κάποιες Πολιτείες είχαν συγκροτήσει δικές τους ποδοσφαιρικές ομάδες, με οργανωμένο εσωτερικό πρωτάθλημα, αλλά και μουσικά συγκροτήματα».

Το 1964, όπως επισημαίνει, «ιδρύθηκε πλέον επίσημα ο Σύλλογος Πολιτικών Προσφύγων στη Σοβιετική Ένωση, με τριώροφο κτήριο για γραφεία και σχολείο».

Στον ίδιο χώρο, «οι Έλληνες έχτισαν θέατρο χωρητικότητας 250 καθισμάτων, το οποίο έγινε το επίκεντρο όλων των πολιτιστικών δραστηριοτήτων».

Από αγρότες σε επιστήμονες

Παρά τις δυσκολίες, ο Κώστας Πολίτης επιμένει: «Οι Έλληνες άρχισαν γρήγορα να ξαναχτίζουν τη ζωή τους και να γίνονται παραγωγικοί πολίτες». Η κοινότητα, λέει, «αυξήθηκε ραγδαία, καθώς πολλοί ήταν νέοι ενήλικες που αποφάσισαν να δημιουργήσουν οικογένειες».

«Μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1960, η κοινότητα αριθμούσε περίπου 35.000 άτομα», εξηγεί, διευκρινίζοντας ότι «στον πληθυσμό αυτό συμπεριλαμβάνονται και αρκετές χιλιάδες Πόντιοι, οι οποίοι είχαν εκτοπιστεί από τον Στάλιν στις στέπες και σταδιακά εγκαθίσταντο πλέον στην Τασκένδη».

«Δόθηκε μεγάλη έμφαση στην εκπαίδευση, στην εξάλειψη του αναλφαβητισμού και γενικά στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων όλων», σημειώνει. «Οι περισσότεροι απασχολούνταν στις βιομηχανικές επιχειρήσεις που ιδρύθηκαν στην Τασκένδη κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Από αγρότες μετατράπηκαν γρήγορα σε εξειδικευμένους εργάτες, τεχνικούς και επιστήμονες».

Πολιτισμός και η αδιάκοπη επιθυμία της επιστροφής

Η πολιτιστική ζωή είχε κεντρική θέση. «Μεγάλα φεστιβάλ, θεατρικές και αθλητικές εκδηλώσεις, όπως η “ Σπαρτακιάδα”, γαλβάνιζαν τον πατριωτισμό και την εθνική ενότητα», λέει ο Κώστας Πολίτης. «Ο εορτασμός των ελληνικών παραδόσεων με έντονο εθνικό χαρακτήρα βρισκόταν στο επίκεντρο της κοινοτικής ζωής».

Και καταλήγει: «Αυτό που δεν έφυγε ποτέ από το μυαλό τους ήταν η επιθυμία να επιστρέψουν μια μέρα στην Ελλάδα, την πατρίδα τους».

Παρακμή, εγκατάλειψη και διάσωση

Ο Κώστας Πολίτης περιγράφει χωρίς ωραιοποίηση την παρακμή: «Μετά την κατάρρευση της ΕΣΣΔ και την οικονομική πανωλεθρία των πρώην σοβιετικών χωρών, οι Έλληνες βρέθηκαν σε δεινή θέση». Το 1996, «το τριώροφο κτήριο κατασχέθηκε από τον Δήμο και δόθηκε στον Ερυθρό Σταυρό, λόγω αδυναμίας κάλυψης των εξόδων συντήρησής του».

Το 2019, όπως λέει, «ο Ελληνικός Σύλλογος έμοιαζε περισσότερο με εγκαταλειμμένο κτίσμα. Δεν υπήρχε θέρμανση και τον χειμώνα οι λιγοστοί επισκέπτες ξεπάγιαζαν».

«Το πιο δύσκολο έργο ήταν η αναγέννηση της ελληνικής συνείδησης»

Το 2020, η νέα διοίκηση, με πρόεδρο τον ίδιο, ανέλαβε το δύσκολο έργο της διάσωσης του κτίσματος, της ανακαίνισης και της νομικής κατοχύρωσης της Κοινότητας. «Μέσα στα πέντε χρόνια που ακολούθησαν, οι στόχοι αυτοί επιτεύχθηκαν χωρίς να υπάρχει η παραμικρή βοήθεια από πουθενά», υποστηρίζει.

Αλλά, όπως επισημαίνει ο κ. Πολίτης, «το πιο δύσκολο έργο ήταν και είναι η προσπάθεια αναγέννησης του Ελληνισμού. Η δημιουργία μιας ελληνικής συνείδησης στους εγκαταλελειμμένους ομογενείς».

Σήμερα, «το Κέντρο Ελληνικού Πολιτισμού έχει αναγνωριστεί ως το πιο δραστήριο Κέντρο Πολιτισμού στην Τασκένδη». «Διδάσκονται ελληνική γλώσσα, τραγούδι, χορός, θέατρο και έχουν ήδη ανέβει δύο έργα του Αριστοφάνη, η “ Λυσιστράτη” και οι “ Βάτραχοι”».

Εκδηλώσεις, μαρτυρίες και εκπαιδευτικές ξεναγήσεις

Η έκθεση συνοδεύεται από ομιλίες, πάνελ και βιωματικές αφηγήσεις, ενώ απευθύνεται και στη μαθητική κοινότητα με οργανωμένες ξεναγήσεις. Αποτελεί μια σπάνια ευκαιρία γνωριμίας με άγνωστες σελίδες της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας – μια ιστορία που, όπως αποδεικνύει «Το Ελληνικό Θαύμα στην Τασκένδη», συνεχίζει να γράφεται.

Πληροφορίες Έκθεσης:

Ώρες λειτουργίας: Τρίτη-Κυριακή, 10:00-13:00 & 18:00-20:00

Είσοδος: Ελεύθερη

*Τις φωτογραφίες παραχώρησε ο Κ. Πολίτης

[amna.gr](https://www.amna.gr)